Het buitengebeuren, November 2014

Anish Giri, zoals in de vorige column gemeld inmiddels zevende op de wereldranglijst, voegde in het Univé-toernooi in Hoogeveen opnieuw een prachtig resultaat aan zijn cv toe. Hij versloeg de Letse grootmeester Alexej Shirov met maar liefst 4,5-1,5 door na de eerste en de tweede ook de zesde partij te winnen. Daarmee verzamelde hij weer een aantal belangrijke ratingpuntjes, maar veel tijd om ervan te genieten had hij niet, want hij moest snel door naar het tweede Grand prix-toernooi in de Oezbeekse hoofdstad Tashkent, dat twee dagen na de sluiting in Hoogeveen begon, een loodzware opgave van het allerhoogste niveau.
Natuurlijk is Shirov van nu niet meer de Shirov van pakweg tien, twintig jaar geleden, maar de in Spanje wonende Let is een ervaren grootmeester, die in zijn beste tijd tot de Top-Drie van de wereld behoorde, die vooral te boek stond als een verwoed aanvaller. Hij werd de tweede tovenaar van Riga (na Mikhail Tal) genoemd en daar was alle reden toe. In 1998 werd hem een match om het wereldkampioenschap tegen Gary Kasparov door de neus geboord nadat hij in het Italiaanse Cazorla verrassend met 5,5-3,5 van Vladimir Kramnik gewonnen had. De tweekamp kwam nooit van de grond, zogenaamd om financiële redenen. De echte reden is nooit onthuld, maar dat Kasparov zelf er iets mee te maken had, lijdt geen twijfel. Daarna werd Shirov nooit meer de oude, waarbij zijn misfortuin in de liefde zeker ook een rol speelde. Hij schreef twee geweldige boeken over zijn ervaringen, ‘Fire on the board’, (deel I, 1998 en deel II, 2005), die tot de beste partijverzamelingen uit die tijd gerekend moeten worden.
Zelf heb ik geweldige ervaringen met Shirov gehad, zoals ik beschreven heb in mijn boek ‘Dertig Jaar Topschaak’ (1997). Hij gaf mij in maart 1993 bij de prijsuitreiking van het beroemde toernooi van het Spaanse Linares zijn trofee voor de meest strijdlustige speler, een zilveren beker van Europa Cup-formaat, die nog steeds in mijn huiskamer staat. Wij werden goede maatjes aan de bar in hotel ‘Annibal’. De terugreis werd hilarisch en wie het naadje van de kous wil weten, moet het boek maar lezen. Een heerlijke vent, die Russisch dronk. Dat wil zeggen stilletjes, maar wel veel.
De score van Giri-Shirov viel wellicht wat geflatteerd uit. Duidelijk was in ieder geval dat Shirov zijn openingsrepertoire niet had bijgehouden. Hij werd gewoon overklast door onze jonge landgenoot. In geen van de zes partijen had hij zicht op meer dan remise. Ik vond het nogal sneu voor hem, maar lieve broodjes worden er niet meer gebakken in het huidige topschaak.
Parallel vond de tweekamp tussen Jan Timman en Baadur Jobava (Geo) plaats. Jan is niet meer de oude. Hij verloor kansloos, ook met 4,5-1,5 en zal nog wel eens teruggedacht hebben aan de tijden dat hij het toernooi in Hoogeveen op zijn naam schreef. Hij probeert zich krampachtig staande te houden, maar tegen de huidige jeugd is hij inmiddels compleet kansloos. De computergeneratie houdt de theorie bij en dat doet Jan al jaren niet meer.
Onmiddellijk na het toernooi in Hoogeveen stierf de cabaretier Seth Gaaikema.op maandag 20 november. Waarom ik dat vermeld ? Vanwege een eenmalige botsing met de schaakwereld. We schreven 1973, het jaar van het eeuwfeest van de KNSB. Ik was uitgenodigd voor de viering van het jubileum in het Nieuwe Delamar Theater aan de Marnixstraat in Amsterdam en de receptie daarna in de hoofdstedelijke Schouwburg aan het Leidseplein. Gaaikema hield de jubileum-conferance met oudbakken grappen, die hij met een schaaksausje overgoten had. Daarmee dacht hij leuk te zijn, maar dat was hij in het geheel niet, hoezeer hij ook zijn best deed. Van ‘dameruil’en ‘aftrekschaak’, inkoppertjes voor een doorgewinterde grappenmaker lijkt me zo, had hij nog nooit gehoord. Wellicht iets te gewaagd niet voor een domineeszoon. Niemand van de aanwezigen kon enige waardering voor zijn optreden opbrengen. Hij had zijn

huiswerk gewoon niet gedaan. Hij ging af als een gieter en daarna heb ik hem nooit meer leuk kunnen vinden, al kon ik wel waardering hebben voor zijn musical-vertalingen en vooral voor zijn vertaling van de Duitse dichter Heinrich Heine, maar als performer was hij voor eeuwig door de mand gevallen. Het is ook niet gemakkelijk om leuk te zijn over zoiets saais als schaken.
Terug naar nu. Tijdens het Univé-toernooi in Hoogeveen vond nog een ander evenement plaats, het WK voor junioren in het Indiase Pune (Poena), waarover in de Nederlandse media niets te vinden was, terwijl het om een ijzersterk toernooi ging met maar liefst 35 (!) grootmeesters onder de 132 deelnemers. Het werd gewonnen door de Chinees GM Lu Shanglei (2593) met 10 uit 13 voor zijn landgenoot GM Wei Ye (2641) en de Rus GM Vladimir Fedoseev (2661) met 9,5. Ons oud-lid GM Benjamin Bok (2591) en GM Robin van Kempen (2611) werden gedeeld negende en FM Bart Meijenfeldt (2354) gedeeld 47-ste. Magnus Carlsen en Fabio Caruana, momenteel de nummer 1 en 2 van de wereld en ratings boven de 2800, hadden gezien hun leeftijd (20) nog mee mogen doen, maar hadden niet eens interesse. Dit geeft al aan, dat er in de loop van de tijd het nodige veranderd is. Ook Anish Giri, de nummer 7 van de wereld, liet het toernooi in Poena aan zich voorbij gaan. Hij ging liever naar het tweede Grand Prix-toernooi in Tashkent in Oezbekistan.
Om een idee te geven : het jeugdwereldkampioenschap van 1977 werd in de Groningse Martinihal gehouden - ik ben er zelf bij geweest - en verrassend gewonnen door de inmiddels vergeten Amerikaan Mark Diessen. Het was tevens het Europees jeugdkampioenschap en dat werd gewonnen door de Tsjech Ljubomir Ftacnik. De jongens hadden nog geen officiële rating en de winnaars waren oprecht blij met het veroveren van de IM-titel ! Overigens was dat het toernooi waaraan ons clublid Peter Egmond deelnam en de aanleiding voor de 'Leemkuilenavondjes'. Hij eindigde ergens in de middenmoot.
De hoogste rating van de deelnemers lag toen (geschat) iets boven de 2400. Die grens ligt nu minimaal 200 Elo-punten hoger, hetgeen duidt op de voorspelbare inflatie van het Elo-systeem en het feit, dat de jeugd aanzienlijk sterker is geworden. China speelde toen internationaal gezien nog geen rol van betekenis. Het land deed in 1978 pas voor het eerst mee aan de Olympiade (Buenos Aires). Nu wint het goud en zilver, nadat het eerder dit jaar de Olympiade in het Noorse Tromsö al gewonnen had. De verhoudingen zijn voorgoed veranderd. Even ter herinnering : de rating van Bobby Fischer na zijn zege in Rejkjavik op Boris Spassky werd berekend op 2780. Nu hebben Magnus Carlson, Fabio Caruana, Lev Aronian en Vladimir Kramnik meer ratingpuntjes achter hun naam staan. Of die ook daadwerkelijk sterker zijn ? Ik zou het niet durven zeggen.
Zoals gezegd speelde Anish Giri onmiddellijk daarna in Tashkent in het tweede Grand Prix-toernooi, dat werd gehouden in het Museum der Schone Kunsten in de Oezbeekse hoofdstad. Dat is een cyclus van vier toernooien, waarvoor zestien topgrootmeesters zich hebben weten te kwalificeren. Iedere deelnemer speelt drie toernooien en de scores worden daarna opgeteld voor een eindklassement, waarvan de nummers 1 en 2 zich plaatsen voor het volgende Kandidatentoernooi.
Het eerste GP-toernooi werd in september gehouden in Baku, de geboorteplaats van Gary Kasparov. Het werd gewonnen door Boris Gelfand (Isr) en Fabio Caruana (USA/Ita), die ook in Tashkent van de partij zijn. Giri begon met vijf remises op rij en kon daarna niet echt een vuist maken. Het toernooi werd verrassend gewonnen door de Rus Dimitri Andreikin met 7 uit 11. Op hem volgden 2/3. Hikaru Nakamura (VS), Shakirar Mamedzjarov (Aze) 6,5, 4/7. Maxime Vachier-Lagrave ((Fra), Fabio Caruana (Ita/VS), Sergej Kirjakin (Rus), Baadur Jobava (Geo) 6, 8. Teimour Radjabov (Aze) 5,5, 9. Anish Giri (Ned) 5, 10. Dimitri Jakovenko

(Rus) 4,5, 11/12. Rustam Kasimdjanov (0ez), Boris Gelfand (Isr) 3.
Alle acteurs zijn nu minimaal één keer in actie gekomen. Er volgen nog toernooien in Tiblisi (Geo) en Moskou (Rus), waarna de prijzenpot van 120.000 dollar, waarvan 20.000 dollar voor de winnaar verdeeld kan worden. Na twee toernooien ziet het tussenklassement er zo uit : 1. Caruana 230 (2), 2. Nakamura 207 (2), 3/4. Andreikin 170 (2), Gelfand 170 (2), 5. Mamedzajov 160 (2), 6. Kirjakin 157 (2), 7. Radjabov 100 (2), 8/10. Alexander Grichuk (Rus) 82 (1), Peter Svidler (Rus) 82 (1), Evgeny Tomashevsky (Rus) 82, 11/12. Vachier Lagrave, Jobava 75 (1), 13/14. Kazimdjanov, Giri 40 (1), 15. Jakovenko 30 (1) en 16. Leinier Dominguez (Cub) 10 (1). De volgende dag begon de Tigran Petrosian Memorial in Moskou.
In de tussentijd kreeg ik een mailtje van Robert Moens, de perschef van het Tata-toernooi in Wijk aan Zee, dat in januari (van 11 tot en met 25) zijn 77-ste editie beleeft. Het toernooi is weer uitgebreid tot veertien deelnemers. De volgende namen zijn inmiddels vrijgegeven : Magnus Carlsen (no. 1 op de huidige wereldranglijst), Fabio Caruana(2), Lev Aronian (5, winnaar van het vorige toernooi), Anish Giri (7), Maxime Vachier-Lagrave (13), Wesley So (14), Ding Liren (22), Vassily Ivanchuk (24), Teimour Radjabov (25), Ivan Saric (65, promovendus uit de B-groep), Hou Yifan (72, wereldkampioene bij de dames) en Loek van Wely (85). Er komen nog twee namen bij, maar die zijn op het moment van schrijven nog niet vrijgegeven. Ook komt er een grootmeestergroep B van 14 deelnemers, waarvan de deelnemers nog niet bekend zijn.
Vorig jaar werden er twee uitstapjes gemaakt, naar het Rijksmuseum in Amsterdam en de Campus is Eindhoven en dat is kennelijk goed bevallen, want ook dit jaar staan er twee uitstapjes op het programma : ronde 5 (15 januari) in het beroemde hotel 'De Rotterdam' in Rotterdam, geheel gerestaureerd door de befaamde architect Remco Koolhuis, en ronde 10 (21 januari) in het eveneens gerestaureerde perscentrum 'Nieuwspoort' in Den Haag. De overige ronden worden als vanouds gehouden in dorpshuis 'De Moriaan' in Wijk aan Zee. Wat worden we toch verwend ! IJs en weder dienende zal ik er natuurlijk bij zijn.
Inmiddels heeft plaatsvervangend voorzitter Jan Vosselman mijn manuscript voor het jubileumboek doorgelezen en op enkele kleine correctie na in orde bevonden. Dankzij zijn nauwlettendheid blijkt dat we nog een erelid hebben : J. Vriens, één van de medeoprichters van de club, die wel in het historische overzicht dat ik bij het 75-jarig bestaan schreef vermeld wordt in de tekst, maar ten onrechte niet in het statistische overzicht in het lijstje met ereleden. Die fout is inmiddels recht gezet.
Een jubileumcommissie is er nog steeds niet benoemd en met minder dan een jaar voor de boeg begint de tijd nu toch te dringen. Wel heb ik Jan de suggestie gedaan de mogelijkheden te onderzoeken van een match Heerenveen-Eindhoven, inclusief revanche. Waarom Heerenveen ? Omdat die club ook honderd jaar bestaat, al is die vereniging een paar maanden ouder dan de onze en is het officiële oprichtingsjaar 1914. Het eerste team van Heerenveen degradeerde het afgelopen seizoen uit de KNSB en komt dit jaar uit in de promotieklasse van de Friese schaakbond. Het is maar een suggestie.

Jules Welling